

POLLINARIA

a project by anne marie maes

1. Titel van de installatie : Pollinaria

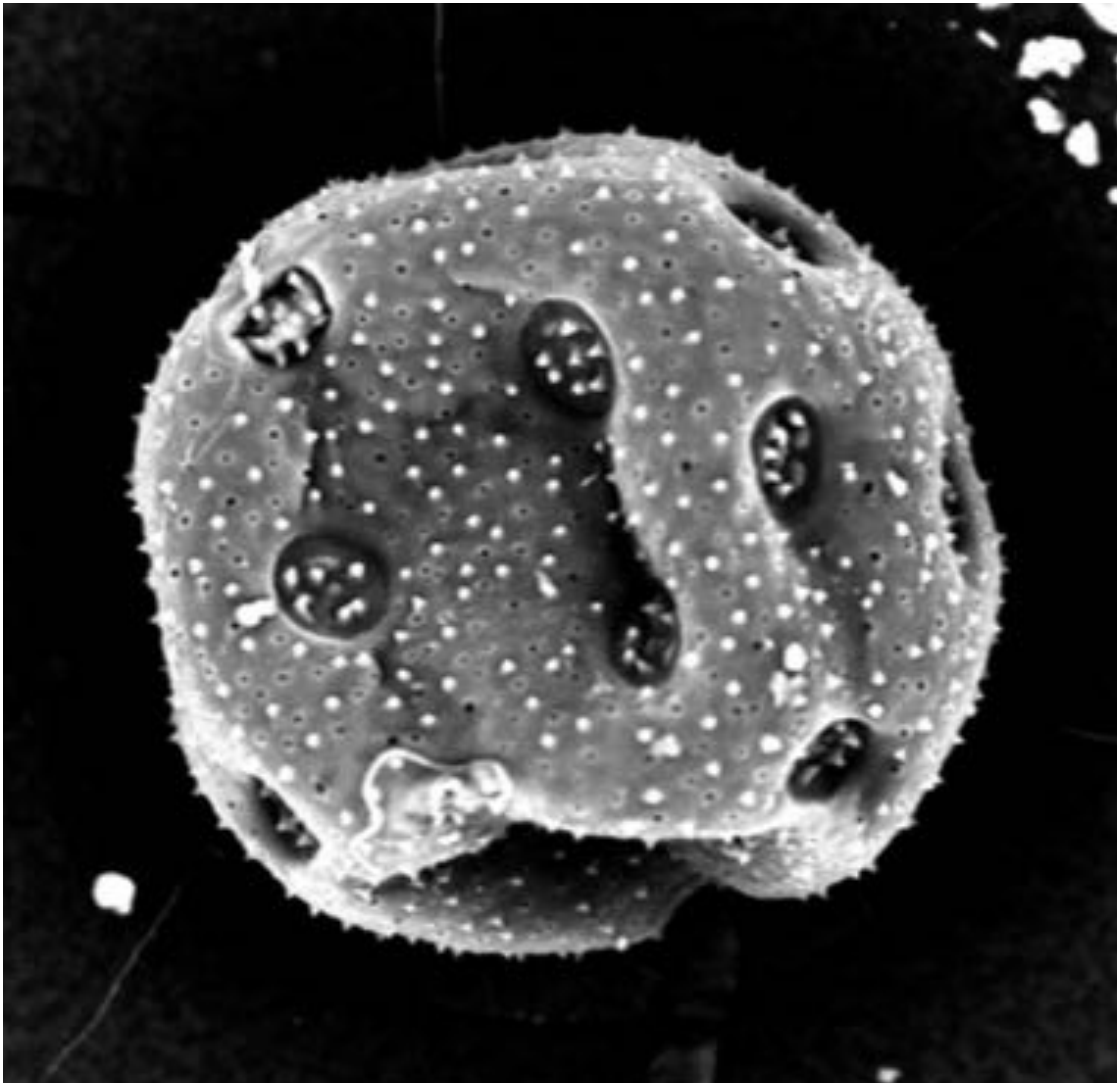
Een pollinarium (meervoud pollinaria) is een samenhangende massa stuifmeelkorrels in een plant die afkomstig zijn van slechts één helmknop, en die tijdens de bestuiving door bijen als een enkele eenheid worden overgedragen, meestal in een wasachtige zak of een andere discrete compacte eenheid. Het is dus een massa stuifmeel die tijdens de bestuiving als een enkele cluster wordt verspreid.

2. Korte beschrijving van de installatie:

Kleine hoopjes pollen (afgietsels in beton, gietsteen of acrylhars, in verschillende kleuren) zullen in groepjes vastgemaakt worden op boomstammen, in de oksels van de takafsplitsingen, op stompjes van gesnoeide takken, alsof ze daar zijn neergedaald tijdens de foerageer-vluchten van de bijen. De pollen-clusters (allen afkomstig van de munt plant) zullen in groepjes van meerdere objecten (en van verschillende grootte) op de bomen of andere structuren op het domein van Steede Hoge Woerd worden bevestigd. Op 1 boom/struik/structuur kunnen meerdere pollenclusters worden teruggevonden.

3. De vorm van de objecten:

De vorm is geïnspireerd op de morfologie van 1 pollengraantje van een munt plant - dezelfde vorm zal doorheen het ganse project gebruikt worden. Op de volgende pagina zie je een originele Scanning Electron Microscoop (SEM) foto van de munt pollen. Ik maakte deze foto met de hulp van een wetenschapper in een laboratorium aan de VUB (Vrije Universiteit Brussel). Het pollengraantje had ik dezelfde ochtend verzameld op plantjes in mijn daktuin, en ook aan de pootjes van mijn bijen.

Lamiaceae, *Mentha spiccata* (SEM, vergroting X 3400)

(volgende pagina) Glossa /bijentong (SEM, vergroting X 150)

Glossa - het Griekse woord voor 'tong' - is een close-up van het uiteinde van de proboscis (groepsnaam voor de verschillende onderdelen van de tong van een honingbij).

De foto is gemaakt met de Scanning Electron Microscoop met een vergroting van 150X.

Door een spel met schaal/grootte verliezen de gefotografeerde details hun betekenis en krijgen ze een nieuwe, abstracte dimensie. Hierdoor transformeert de complexiteit van de verschillende elementen van de tong in een minimalistisch beeld.

De onregelmatige brokjes die we kunnen ontwaren tussen de haren op de tong zijn stukjes fijn stof, de regelmatige vormt zijn pollenkorrels.

4. andere pollen / zaden / plantenonderdelen:

in de afgietsels van de pollen die geplaatst zullen worden, zitten zaden en pollen van volgende plantensamples die ik nam op Steede Hoge Woerd in september 2023:

Steede Hoge Woerd, Utrecht - 6 september 2023

Kaasjeskruid, Duizendblad, St. Janskruid, Zonnebloem, Komkommerkruid, Jacobskruiskruid, Reukloze kamille, Zonneoog, Geel duizendblad, Goudsbloem, Wilde peen, Akkerkers, Prachtkaars, Gewone rolklaver, Ijzerhard, ...

De zaden/pollen van deze planten zitten vervat in de massa van de sculptuur. Het is eerder een conceptueel gegeven, het is niet dat - zoals in het project van Maria - deze zaden direct in bloei zullen komen. Daarvoor zouden de objecten waarin ze vervat zitten eerst totaal moeten vergaan. Volgens het concept is dit allemaal wel mogelijk (alle gebruikte materialen zijn natuurlijke materialen en op termijn afbreekbaar), maar dit zal eerder gebeuren in een verre toekomst.

5. mogelijke locaties

Tijdens mijn bezoek aan Steede Hoge Woerd in december 2023 heb ik op het domein mogelijke locaties gefotografeerd voor het plaatsen van de pollenclusters.

Op de volgende pagina's kan u de foto's zien waarop ik kleine gekleurde stipjes heb aangebracht. Deze stipjes zijn op het eerste zicht niet heel duidelijk - wat in het echt ook zo zal zijn, wegens de grootte van de pollen. Het is ook mijn bedoeling dat deze pollen/clusters niet direct opvallen, maar langzaam door de bezoekers van de site ontdekt worden. Ook het spel met de seizoenen (jonge bladeren, veel bladeren, afgevallen bladeren) zal de pollenclusters telkens in een ander daglicht zetten.

6. verschillende afgietsels van de pollen

De foto's op de volgende pagina's tonen afgietsels van de muntpollen in verschillende kleuren, groottes en materialen. Het werk gaat gestaag vooruit, de pollen worden afgegoten in mallen en de substanties moeten steeds terug geprepareerd worden, kleuren gemengd en na het ontmallen worden er correcties toegepast.

Het is mijn bedoeling dat het uitzicht van de pollen kan veranderen met verloop van de weersomstandigheden, bvb. dat er door vochtige periodes mos begint te groeien op de materialen, zodat er nog meer camouflage ontstaat. Al is het redelijk onwaarschijnlijk dat dit reeds tijdens het eerste jaar buiten zou plaatsvinden.

7. bevestigingswijze aan de bomen

Tijdens het afgieten van de pollen wordt op een bepaald moment een lange vijs in de materie aangebracht, die na het uitharden van de materie goed vastzit. Door toedoen van deze vijs kan het object makkelijk in een houten ondergrond (tak, boomstam, houten structuur) bevestigd worden zonder beschadiging toe te brengen. Een voorbeeld van bevestiging kan u vinden op de voor- en achterflap van dit presentatiedossier.

locatie fotoos

Steede Hoge Woerd, Utrecht - 20 december 2023

locatie fotoos

Steede Hoge Woerd, Utrecht - 20 december 2023

afgietsels objecten

afgietsels objecten

bevestigingswijze

8. installatie ter plaatse

Ik schat anderhalve dag nodig te hebben voor de installatie ter plaatse. Deze zou ik graag op 3 en 4 april, of op 4 en 5 april willen uitvoeren. Het zou fijn zijn om iemand bij me te hebben die de ladder kan vasthouden en die zaken kan aangeven aan de persoon die op de ladder staat.

Een ladder en een elektrische boormachine ter beschikking hebben (om eventueel een klein gaatje voor te boren in hard hout) zou ook handig zijn. Is dit mogelijk?

9. publiekswerking

Op het moment van de installatie ter plaatse, kan ook het gedeelte 'publiekswerking' voor de openingsfestiviteiten -én voor de periode achteraf- uitgewerkt worden.

Ik heb alvast een voorstel dat besproken kan worden: een kort SF-verhaal als startpunt voor een soortgelijke actie met publiek. Het bijgevoegd voorbeeld gaat over mijn eigen tuin in Brussel. Over de site Castellum/Steede Hoge Woerd kunnen prachtige verhalen verteld worden, vertrekkende van de gegevens van het archaeologisch museum. Niet zo moeilijk om daar verhalen uit te genereren die verleden met heden (en toekomst) verbinden. Vertrekkende van die verhalen kunnen we over het domein een zoektocht maken naar verborgen pollen, en kunnen er nieuwe verhalen verteld worden.

Verdere tools (tekeningen) ter inspiratie: de microscoop (met de macrolens van een telefoon) als inspiratie voor de meest waanzinnige tekeningen en vormen; een buitengewoon herbarium, en andere.

Deze module kan samen met Astrid uitgewerkt worden.

De Palynoloog (verhaal)

Het jaar 1683. In het hart van Brussel zorgden nonnen voor de verborgen schatten van het Regularissen-klooster Jericho. Zuster Agatha, getrainde herboriste en behoedster van de geneeskrachtige kruidentuinen, vond troost tussen de geurende bladeren van de muntfamilie. Ganse dagen brouwde ze nauwgezet remedies vertrekkende van aromatische essentie die ze op alchemische wijze vermengde met overgeleverde wijsheid. Bijen, ijverig met hun bestuivingstaken, trilden een delicate dans in het licht van de boomgaarden. Zuster Agatha bewoog zich door de tuinen met vaste tred en liet op het tapijt van neergedaald stuifmeel zacht haar sporen achter. Omgeven door de sereniteit van het klooster zette ze haar kruidenrituelen voort. Haar toewijding droeg een oude wijsheid in zich die resoneerde met de uitdagingen van de moderne wereld. De bijen, ijverige behoeders van de bestuiving, weefden verhalen van onderlinge verbondenheid.

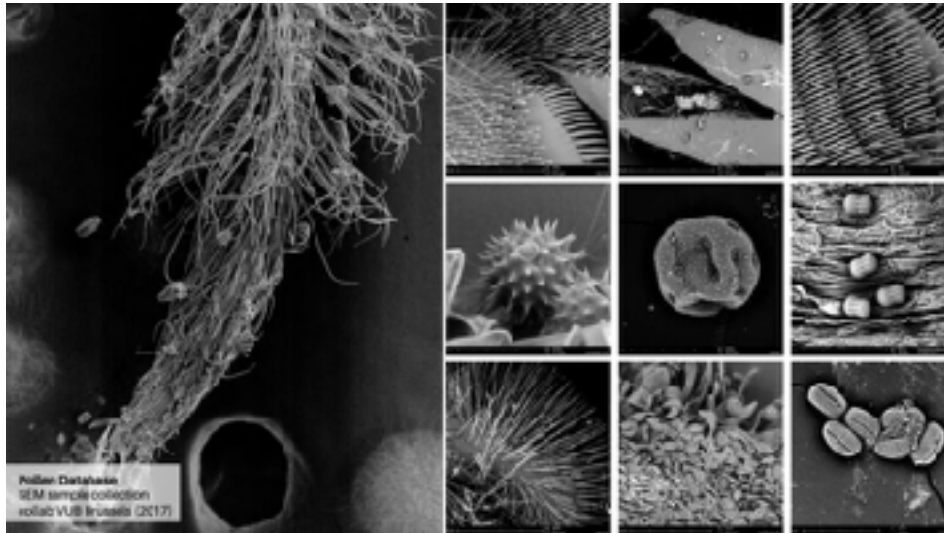
Zuster Agatha en de tuinen van het Jericho klooster in het centrum van Brussel

De palynologe AM.Maes aan het werk in haar veldlaboratorium, in de daktuin in Brussel

Vier eeuwen later, in het jaar 2086, verdiept A.M.Maes, een palynologe, zich in haar pollenonderzoek. De locatie waar dit gebeurt bevindt zich op exact acht verdiepingen boven de coördinaten van de gewijde grond van het oude klooster. De geur van munt zweeft door de lucht in de Hortus Experimentalis waar Dr. A.M.Maes haar veldlaboratorium heeft ingericht. Het gezoem van de bestuivers die boven de experimentele tuin zweven is doordringend. Dr. Maes gaat volledig op in de details van haar observaties. Het resultaat van haar pollenanalyse hangt af van de nauwkeurigheid waarmee ze de grondstalen neemt.

De microscopische tijdschapsules, overblijfselen uit het tijdperk van Zuster Agatha, bevatten verhalen over kruidenlchemie en de dans van de bijen. Het decoderen van de medicinale gegevens van de planten uit de muntfamilie resulteert nog steeds in verhalen over genezing en veerkracht. In de nadagen van haar carrière wandelt de palynologe door haar daktuin. De geur van munt brengt haar terug naar de tijd van Zuster Agatha en naar de geheimzinnige wijsheid van geneeskrachtige kruiden. Terwijl de zon onder de horizon duikt mijmert ze over het continuüm van het leven dat zo zuiver in de stuifmeelkorrels is gecodeerd. De overpeinzingen van de palynologe reiken verder dan de grenzen van de tijd. Ze ziet zichzelf als een bewaarder, net als zuster Agatha, die de delicate dans van de bestuiving vrijwaart voor toekomstige generaties.

Een selectie van pollen-samples verzameld door de bijen en gecatalogeerd in de database

Close-up op de muntpollen, reproducties gemaakt door AM.Maes

De aromatische geuren van de muntfamilie én de geneeskrachten daarmee verbonden blijven hangen, een bewijs van de terugkerende cycli van het leven. Het laboratorium op het dak, zwevend tussen verleden en toekomst, fluistert verhalen over veerkracht en hoop, alles zit vervat in het stuifmeel dat eeuwen en beschavingen met elkaar verbindt. Ondertussen, het jaar 2129, is de Hortus Experimentalis uitgegroeit tot een heiligdom voor biodiversiteit te midden van de stedelijke wildgroei. De muntplantjes, ooit gekoesterd door Zuster Agatha, floreren nu op innovatieve manieren. Biotechnologische planten geven geneeskrachtige stoffen af aan de lucht, een geurige omarming van de veerkracht van de natuur. Robotbestuivers, afstammelingen van hun biologische tegenhangers, zetten de dans voort die werd ingezet door de ondertussen lang verdwenen bijen. De palynologe Dr. A.M.Maes, nu een verre echo in de annalen van de wetenschappelijke geschiedenis, heeft een nalatenschap achtergelaten: probeer het verleden te ontcijferen en te begrijpen, om met die kennis vorm te geven aan een duurzame toekomst.

Schem: 1.

